

Allt började med att vi hittade en tidningsartikel om en ny medielag som röstades igenom i det isländska Alltinget. IMMI, ”the Icelandic Modern Media Initiative”, skulle förvandla Island efter finanskrisen till en frihamn för grävande journalister. Islänningarna skulle äntligen slippa att ständigt associeras med finanskraschen och istället ges möjlighet att stoltsera med den mest långtgående tryckfrihetslagstiftningen i världen.

Artikeln om IMMI var daterad 2010. Vi började fundera på vad som hänt under de fyra år som gått sedan dess. Vad hade lagen fått för effekter och vad tyckte journalisterna själva? Kunde vi som utomstående bidra med ett nytt perspektiv? Ingen verkade ännu ha skrivit den långa utvärderande artikeln om IMMI vi sökte. Nu blev det inte så att vi skrev den artikeln heller, men jag kommer till varför.

Vi bokade in tio dagar på Island och började därefter med researcharbetet för artikeln. Via mejl gjorde vi upp om intervjuer med personer som nämndes i artikeln om IMMI, men utgick också från att vi skulle få nya kontakter när vi väl var på plats.

När vi anlät i Reykjavik träffade vi Valgerður Jóhannsdóttir vid Islands universitet. Hon kunde ge oss en grundkurs i medieutbudet på Island och hur journalisternas situation såg ut. När vi frågade om IMMI konstaterade Valgerður att debatten varit ganska sval de senaste åren. Vad som 2010 röstades igenom i parlamentet var dessutom inte en färdig lag utan snarare en sorts policy för framtida lagar. Den nya regeringen som tillsatts efter valet 2013 verkade inte ha något intresse av att driva frågan vidare. Men hur var det med journalisterna själva, hade de gett upp kampen?

Första helgen var vi mobila, vi hyrde en bil och körde längst den isländska sydkusten. Till skillnad från hemma i Sverige kunde varenda litet vandrarhem ute på tundran både ta kort och erbjuda WiFi. Maurits, den utvalda fotografen i gruppen satt i framsätet med uppdrag att ta naturbilder som vi sedan använde som stämningbilder i våra artiklar.

Tillbaka i Reykjavik tog vi ett djupt andetag inför vår första och viktigaste intervju: piratpartisten och parlamentarikern Birgitta Jónsdóttir, en av personerna bakom IMMI och den starkaste proponenten i dagsläget. När vi bokade intervjun överraskades vi av hur kontaktbara politikerna verkade vara på Island i jämförelse med hemma. Och inte bara det, Birgitta tog sig också tid att bli intervjuad i tre timmar, på en söndag!

Med Birgittas entusiasm för IMMI i ryggen bokade vi sedan träff med en journaliststudent vid Islands universitet. Vi började med att fråga henne vad hon tyckte om IMMI, och hur samtalet gick bland studenterna. Hennes svar överraskade oss och fick oss att på allvar tänka över vad vi egentligen borde undersöka i vår artikel. Det visade sig nämligen att hon inte ens kände till vad IMMI var för någonting.

Vi stannade kvar i Reykjavik i ytterligare en vecka och träffade olika personer inom Islands medievärld. Vi träffade chefredaktören för den populära ipadtidningen ”Kjarninn”, försvarsadvokaten som företrädde journalister i tryckfrihetsmål och Islands kanske kändaste nyhetsuppläsare, Bogi Augustsson.

Den artikel resan till slut resulterade i blev ganska annorlunda jämfört med den artikel vi föreställde oss från början. Eftersom vi under resan förstått att det inte fanns någon debatt bland Islands journalister om IMMI blev vinkeln inte ”vad har hänt de senaste fyra åren?” utan snarare ”varför bryr sig journalisterna inte om IMMI?”. Hela artikeln utvecklade sig till något helt nytt, vilket inte kunnat ske om vi inte varit på plats och träffat journalisterna på Island.